

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår referanse:
2013/819-2

Deres referanse:
13/1010-

Dato:
01.07.2013

Høringsuttalelse - NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) er Norges ledende produsent av tilrettelagt litteratur, og yter bibliotektenester til mennesker med synshemming, dysleksi eller andre handikap som medfører vansker med å lese trykt tekst. NLB produserer og låner ut allmenn litteratur i punktskrift og som lydbøker. Lyd- og punktskriftsamlingen inneholder et bredt utvalg skjønnlitteratur og sakprosa for barn, ungdom og voksne. I tillegg produserer NLB tilrettelagt studielitteratur for studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler.

Utvalget har levert en omfattende rapport, med grundige analyser, drøftinger og vurderinger. Det er verdifullt at vi har fått den første offentlige utredning om grunnlaget for norsk kulturpolitikk.

NLB har merket seg at utvalget fremhever betydningen av en kulturpolitikk som aktivt bidrar til et mangfoldig og inkluderende kulturliv. Videre understreker utvalget at deltakelse i kulturaktiviteter gir den enkelte opplevelser og mulighet til utvikling som menneske og samfunnsdeltaker. Etter vår mening understreker disse uttalelsene viktigheten av et kulturliv tilgjengelig for alle landets innbyggere.

I Kapittel 11 omtaler rapporten Inkluderingsmeldinga (Meld. St.10 (2011-2012)), og sier at kulturlivets satsning for å nå flere også skal omfatte personer med nedsatt funksjonsevne. Tiltak for å nå denne gruppen inkluderer universell utforming og målrettede tiltak. I rapportens drøfting av om målene i Kulturløftet er oppfylt, skulle vi imidlertid gjerne sett en tydeligere vurdering av tiltak og måloppnåelse når det gjelder å sikre funksjonshemmedes tilgang til og deltakelse i kulturlivet.

På litteraturområdet er det nødvendig å følge flere spor samtidig. Ett dreier seg om å gjøre stadig mer av den litteraturen som publiseres tilgjengelig for alle i utgangspunktet. Den nye bokloven har som formål å gjøre litteratur tilgjengelig for alle i Norge. Overgangen til publisering og tilgjengeliggjøring i elektronisk form gir muligheter for:

- At mye av litteraturen kan bli tilgjengelig for punktskriftlesere uten at noen behøver å bruke ressurser på tilrettelegging
- At mye av litteraturen kan bli tilgjengelig for brukere av talesyntese uten at noen behøver å bruke ressurser på tilrettelegging
- At ressursbruken kan reduseres på mye av det som fortsatt må tilrettelegges

Disse mulighetene kan bare realiseres dersom utgivere av litteratur gjør relativt enkle, men nødvendige, endringer i sine produksjonsprosesser. Erfaringene så langt har vist at dette ikke skjer av seg selv. En politisk oppmerksomhet rettet mot dette vil bringe oss raskere til målet.

Et annet spor vil dreie seg om fortsatt å sikre ressurser til litteraturen som må tilrettelegges. Talesyntese er et godt hjelpemiddel, men det er få som i dag vil si at en skjønnlitterær bok produsert med talesyntese gir en god opplevelse. Det er også studielitteratur og sakprosa tekster som fortsatt ikke egner seg for talesyntese. Illustrasjonsbeskrivelser er i mange tilfeller nødvendig for å sikre tilgjengelighet. Resurser til utviklingstiltak vil være nødvendig også i årene som kommer.

Rapporten peker på folkebibliotekene som den klareste budsjettaperen. Dersom en fremtidig kulturpolitikk skal bidra til å sikre demokrati, rettsstat og menneskerettigheter, er det av vesentlig betydning å sikre et godt og inkluderende bibliotektilbud for alle brukergrupper i hele landet.

Uten tilgang til eller kunnskap om tilrettelagt litteratur som lydbøker eller bøker i punktskrift, vil en andel av befolkningen fortsatt stå uten reell mulighet til deltakelse på lik linje med andre. Økt bevisstgjøring om målgruppens behov og gjennomføring av målrettede tiltak er nødvendig for at alle landets innbyggere, også mennesker med synshemming eller dysleksi eller andre lesevansker, skal få like muligheter til å ta del i kultur- og samfunnsliv.

Folkebibliotekene skal ha et godt tilbud til alle brukergrupper. For å øke allmennhetens kjennskap til NLBs tilbud til mennesker med syns- eller lesevansker, er folkebibliotekenes engasjement og bidrag til informasjonsspredning av vesentlig betydning. Folkebibliotekene må sikres ressurser til å ivareta sitt samfunnsoppdrag overfor alle landets innbyggere.

Med hilsen
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Øyvind Engh
direktør

Liv Torild Ellefsen
informasjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent